

↳ Váró Kata Anna

Istent a falra festeni

Fotó: Máthé András

Tar Sándor A mi utcánk című kötete alapján írta és rendezte: Mészáros Tibor

Az *Istent a falra festeni* egy tehetséges színész, Mészáros Tibor drámaírói/rendezői debütálása. A történet az Isten háta mögötti, pontosan meg nem nevezett, de mindenki számára ismerős tájon, az előregedő és elszegényedő faluban játszódik. A vasúton túl már csak a semmi van és a két hely, ahol az emberek összegyűlhetnek: a templom, ahová senki sem jár és a kocsmá, ahol ténylegesen együtt van a falu népe. A kocsmát ezúttal Misi presszónak hívják, de az üdítőital itt nemigen kelendő termék. A falu kicsiny közössége itt éli egyszerű, többnyire eseménytelen mindennapjait, nyitástól zárásig, segélytől segélyig. Az, hogy ezen kívül mi van, vagy mi lehetne, aligha érdekli őket. Van pedig vonat, amire fel lehetne szállni és máshol más életet kezdeni, de számukra az a vonat már elment. A falu egyik boldogtalan felesége is csak azért veszi fel a legjobb ruháját, és azért sétál a sínek között, hogy a vonat alá vesse magát. Hogy a vonatra fel is lehetne szállni, meg sem fordul a fejében. Itt már csak a belenyugvás és a rezignáltság van, amit jól öblít a pálinka, a télenesség ellen pedig a férfiaknak ott a kártya. A nőkben még van némi igyekezet, ők legalább palackot gyűjtenek a szelektívából, hogy potom pénzért eladhassák egy szupermarketnek, a férfiakban már ennyi munkakedv, sőt leginkább semmilyen kedv sem maradt. Nincs munka, nincs pénz, nincs ambíció, nincs törekvés, nincsenek gyerekek, akik értelmet adnának az életnek, csak egyik nap van a másik után, s ebbe az egyéni sorsok és tragédiák hoznak némi változást.

A történet narrátora az árva gyerek, Szöszi (Sárközi-Nagy Ilona), akinek az apja feltehetően valamelyik kocsmatöltelék. Szöszi egyszerre jó ismerője a körülötte lévőknek, mégis valamelyest kívülállónak szemléli az eseményeket és naiv kotnyelességgel avat be bennünket a falu életébe. Ahogy a szereplők döntő többsége is az első pillanattól az utolsóig ott van a színen, úgy az egész falu is fel van pakolva a színpadra. A paplaktól a töltésen át a sínekig, ha jelzésszerűen is, de minden ott van a szemünk előtt, a tér legnagyobb részét azonban mégiscsak a Misi presszó foglalja el. A presszó melletti szobában fekszik a hely tulajdonosának, Terhes Mihálynak (Bakota Árpád) az apja, az öreg Tasziló (Bicskei István), aki eleinte semmi életjelet nem mutat, amikor viszont mégis felélénkül, csak úgy szórja a számtalan legurított pálinkából táplálkozó életbölcsséget, nem kevés humort hozva ezáltal az előadásba.

A darab első felében a kisrealizmus uralkodik, a humor legfőbb forrása pedig ez az ismerős közeg, ami lehetne bárhol Magyarországon. Nem sok minden zavarja itt az eseményeket, ha csak nem Rózsika (Kacsur Andrea) megjelenése, aki tüdőbeteg férjét ápolja és emiatt nem kívánatos személy a közösségben, annál inkább az a postás (Sótér István), aki segélyt hoz, sőt az öreg Taszilóra is gondol egy kis névnap, pálinkásüvegben ázó virággal. Az, hogy a szóban forgó napon (a cselekmény alig két napot ölel fel) Béres szomszéd (Vranyecz Artúr) egész nap ordibál, mert éppen így kelt fel, és Mancika legjobb ruhájában

akarja éppen — ki tudja, immár hányadik alkalommal — vonat alá vetni magát, vagy hogy Koczkás Oszit (Kiss Gergely Máté) egyszerre kínozza a rossz lapjárás és a gyomorfekély, pont úgy illik ide, mint a pap (Pál Hunor) és az őt teljes odaadással és rajongással, árnyékként követő Csendes Piroska (Szalma Noémi). A fordulatot a két idegen (Papp István és Szűcs Kata) megjelenése hozza, akik, ha lassan is, de mégiscsak felrázzák a falu népét. Az események innentől némileg felgyorsulnak, a kisrealizmusból egyre abszurdabb komédia lesz, ami nem feltétlenül válik javára az előadásnak. Kétségtelenül mulattató, ahogy a nők, megelégetve sorsukat, férjeik ellen szövetkeznek, a férfiak pedig közben életük nagy dobására készülnek. Mulattató, mert az egész helyzet abszurdításán és a helyenként beemelt *slapstick*-elemeken nem lehet nem nevetni, de ezzel sajnos az egész addig jól felépített mondanó veszít a súlyából. A cselekmény pedig a hosszú és alapos előkészítés után villámgyorsan bonyolódik és még mielőtt kiforrhatna, már meg is oldódik.

A darab ereje a Tar-regényből átemelt szociográfiai tanulmányhoz illő pontosságú közegábrázolásában rejlik, melyet Mészáros Tibor úgy alkalmazott napjainkra, hogy mit sem veszít relevanciájából és hitelességéből. Az eredeti mű humorából is sikerült sok mindent megtartania, bár a színészek szájából néha erőltetetten szólnak meg a poének és ritkán csattannak úgy, mint például Székely Csaba *Bánya-trilógiájában*, mely az általa ábrázolt közeg és az élethelyzet, de legfőképp a kilátástalanság miatt mutat némi rokonságot a szóban forgó előadással. A rokon művek sorában említhetném még Háy János darabjait vagy Egressy Zoltán *Portugálját*, melyeket a *Bányavirággal* együtt pont a Víg Kamara színpadán láthatott a debreceni közönség a korábbi évek DESZKA Fesztiváljain. Az említett szerzők vidékébrázolását inkább csak megerősíti az *Istent a falra festeni*, hozzátenni azonban már nem sokat tud.

A rendezés mindent elkövet, hogy mozgalmassá tegye a jó ideig eseménytelen vidéki tablót, leginkább úgy, hogy az összes szereplőt egyszerre tartja a színpadon, ennek viszont az lesz a hátránya, hogy jobban szembetűnővé válik a színészi alakítások közötti egyenlőtlenség. Ez talán az előadás leggyengébb pontja. Látszik Mészáros Tibor igyekezete, hogy jó szabóhoz mérten a lehető leginkább testre szabja a szerepeket azok számára, akikkel már hosszú ideje dolgozik együtt, csakúgy, mint a társulathoz újonnan érkezőknek, mégsem sikerül mindenkinek igazán megfognia az általa megformált figurát. Bicskei István és Vranyecz Artúr a legjobbak a férfiak közül, míg a nőknél elsősorban Kacsur Andrea remekel, de említésre méltó az újoncok közül Szakács Hajnalka és Krajcsi Nikolett is.

Az *Istent a falra festeni* hiteles és aktuális képet ad a vidékről, szeretettel, humorral, de kellő kritikával ábrázolja ezt az alkoholizmus, a munkanélküliség és a visszamaradottság által kialakított, a világ többi részétől elzárt, álmaitól és jövőjétől megfosztott közeget, ahogy Tar Sándor is tette.